

Internationella sjöfågelräkningar i januari i Blekinge 2017

Mats Olsson

Den 42:a räkningen är genomförd!

Den övervintrande populationen av sjöfågel har åter räknats. Sviten med denna obrutna räkning blir allt längre. Siffrorna ingår i den internationella räkningen som ”leds” från Lund av Leif Nilsson och hans kollegor. De ingår i ett vidare perspektiv som täcker Europa. Genom räkningarna har man koll på förändringar i övervint-ringsområden och kan vidta åtgärder för att bevaka de lokaler som är näringsrika och viktiga att skydda.

Metoden är landbaserad och att räkna alla svanar, gäss, simänder, dykänder, skrakar, lommar, doppingar, skarvar, rördrommar, hägrar, rörhöna, sothöna och alkor. Blekinge delas in i lite drygt 200 sektorer med sektor 1 vid Valjeviken och Sölvesborg och sektor 203 vid gränsen till Kalmar län. Med hjälp av bil och fötterna så spanas sektorernas vattenytor av så mycket det går. Det innebär att flockar och enskilda ex av olika arter inte kommer med ifall dessa håller ute i yttre havsbandet.

De observerade arterna räknas och läggs in i ett Excel-dokument. *Artportalen* kompletterar själva huvudräkningen och då har jag tagit med vad som är rapporterat under perioden mellan 7 januari och 22 januari 2017. De observationer som tas med i materialet är fåglar som är stationära och inte är sträckande. *Artportalen* får anses som ett komplement och den är inte fullständig eftersom det rapporteras mycket ojämnt. Önskvärt vore om alla rapportörer på *Artportalen* tog för vana att alltid räkna sjöfågeln. Genom att använda rapporterna så får man samtidigt en kvittens på att en del arter finns på lokalen, men missas vid räkningstillfället. För att man ska hinna genomföra räkningen så måste man vara effektiv och överväga mängden tid per lokal.

Huvudräkningsdagar var 14-15 januari 2017 och årets räkning genomfördes koncentrerat kring den aktuella helgen. Vintern har varit mild med några korta perioder med minusgrader och lite vind vilket gjorde att isen lade sig i fram för allt östra skärgården. På östra sidan var det is i flera sektorer trots öppet hav utanför. Vid räkningen sågs en del flockar med sydsträckande knölsvanar. Detta hade pågått en period innan räkningen.

Östra skärgården var frusen vid räkningen vilket medförde att mycket av fåglarna låg i ”nya” sektorer. Vid Kuggeboda hamn så var det öppet vatten, vilket medförde rätt stora koncentrationer av vigg och brunand. Valjeviken/Sölvesborgsviken i väst var åter en mycket välfylld sektor lokal med 9095 individer (!) av olika arter. En orsak till det stora antalet var de 2000 sädgäss som räknades där.

Vaggflock vid Trummenäs, med Sturkö i bakgrunden. Foto: Mats Olsson.

Artgenomgång

Knölsvan (*Cygnus olor*) var det i år 2011 ex. där trenden att knölsvanen har svårt att klara ungfåglarna under vintrarna kvarstår. Vi har under några år försökt hålla isär andelen adulta (en del är inte köns mogna men har adult dräkt) resp. 2k fåglar. Resultatet blev 1815 (1167; 2016, 800;2015) adulta och 196 (153;2016, 75;2015) 2k/juvenila. **Sångsvan** (*Cygnus cygnus*) var 479 (384;2016, 342;2015) ex. Fördelningen adulta och 2k fåglar var 417/62. De flesta höll till på fälten i vissa sektorers närhet. Längs E22 så var det Ramdalafälten, Förkärla samt Bräkne-Hoby som hyste många av det inräknade sångsvanarna.

Gässen uppehåller sig i Blekinge främst vid Ådala på Listerlandet, Elleholm, Göholm, Förkärla och vid Ramdala. **Sädgås** (*Anser fabalis*) räknades till 2464 (221; 2016, 6;2015) där hela 2000 ex räknades i sektor 1 Valjeviken. Sädgässen har i allt större utsträckning använt Ramdala som ett övervintringsområde, men i år under räkningsperioden var det främst grågås som uppehöll sig i detta område. Ett ”utbyte” med området kring Tosteberga och Landön sker hela tiden. I år verkade detta sammanfalla med räkningen. **Bläsgås** (*Anser albifrons*) hittades 7 ex. under räkningsperioden. 2015 var det 0 ex och 13 ex. 2015. Efter räkningsperioden har det setts ett flertal bläsgäss vid Lindö och Göholm. Antalet **grågäss** (*Anser anser*) blev 5347 ex. vilket är rekord (2845;2016 samt 3543;2015). Antalet övervintrande grågäss verkar öka med de allt mildare vintrarna. **Kanadagås** (*Branta canadensis*) 1410 ex. (283;2016, 242;2015) är ett större antal igen där max. siffran är 1420 under perioden 1976–2017. **Vitkindad gås** (*Branta leucopsis*) räknades till 7 ex. (29;2016; 13;2015). **Spetsbergsgås** (*Anser brachyrhynchus*) sågs inget ex. under räkningen. Men både före och efter har enstaka ”spetsbergare” noterats. Kan mycket

väl vara så att de missats eftersom de ibland är svårbestämbara och då i synnerhet när det rör sig om enstaka individer.

Inga **gravänder** (*Tardorna tardorna*) hade anlant och 12 **bläsänder** (*Anas penelope*) (3;2016, 28;2015). **Snatteband** (*Anas strepera*) blir allt vanligare och i år ökade de till 40 ex. (21;2016, 41;2015). Den fortsätter att visa ett stigande antal under hösten på många lokaler både som rastande och som häckfågel. **Kricka** (*Anas crecca*) visade sig vara 113 ex. (15;2016, 20;2015). Det var ett rätt stort antal vid Torhamns udde. Antalet kunde fastställas med hjälp av inrapporterade krickor på *Artportalen*. Vid räkningstillfället 15.1 så sågs inga krickor. Men de kan mycket väl ”gömt” sig bland stenarna ute på Hammaröra. **Gräsanden** (*Anas platyrhynchos*) är som vanligt den talrikaste simanden med 7835 ex. (5425;2016, 7403;2015). Högsta siffran under de 42 åren av räkning har varit 14 427 ex. **Stjärtand** (*Anas acuta*) 1 ex. en hane som uppehöll sig vid Lindö (2;2016, 4;2015).

Brunanden (*Aythya ferina*) var i år 936 ex. (525;2016, 843;2015). Säkerligen låg det mer brunänder i Blekinge denna period för isläget och ”splittrade” flockar i Jordö-Arpö-Kuggeboda området. Max. siffran är 2304 ex. 2007. **Viggen** (*Aythya fuligula*) återigen talrikast bland änderna/dykänderna 26 653 ex. (23 622;2016, 31 720;2015). I mailkontakt med Leif Nilsson så var det betydligt fler viggas som stannat och valt att övervintra längs ostkusten. **Berganden** (*Aythya marila*) ökade från i fjol till 451 ex. (117;2016, 632;2015). **Ejdern** (*Somateria mollissima*) fortsätter att minska eller hålla låga antal i Östersjön och detta återspeglas troligen i vintersiffrorna. 2017 blev 12 ex. inräknade (3;2016, 2;2015). Alfågel (*Clangula hyemalis*) var något fler än föregående år med 142 ex. (17;2016, 185;2015) och flera flockar har setts bl.a. vid Hanö efter perioden med över 100 ex. **Sjöörrer** (*Melanitta nigra*) räknades 22 ex. (15;2016, 4;2015) och **svärta** (*Melanitta fusca*) hittades 12 ex. (0;2016, 3;2015). **Knippan** (*Bucephala clangula*) räknades till 3537 ex. (2451;2016, 2664;2015) och det låg fina rena flockar i ett flertal sektorer. 2016 var känslan att kniporna var mer koncentrerade och så även i år trots ett mildare och isfriare läge.

Salskraken (*Mergus albellus*) tappade lite mot 2016 med 2034 ex. (2573;2016, 1262;2015). Flera fina ”rena” flockar sågs på flera lokaler. Spridningen är från Bröms uppe i NO till Valjeviken i väst med koncentrationer i områden som Bredavik, Kristianopel, Möcklö, Sturkö, Almö/Tromtö, Kuggeboda och Valjeviken. Bra områden för salskrake är ”normalt” Almö, Hjortahammar, Inre fjärden, Sölvesborgsområdet. **Småskrake** (*Mergus serrator*) var det 739 ex. (224;2016, 236;2015) vilket är betydligt fler än ”normalt”. Orsaken kan man bara spekulera i men en bra häckningsframgång kan vara en stor bidragande orsak. **Storskraken** (*Mergus merganser*) höll sig på nästan exakt samma numerär med 1718 ex. (1785;2016, 1173;2015).

Smålom (*Gavia stellata*) räknades det 2 ex. (3;2016, 2015) och **storlom** (*Gavia arctica*) räknades till 11 ex. (3; 2016, 6;2015) och antalet obestämda lommar var 10 ex. Att det sågs fler lommar är säkert en tillfällighet för dessa numerärer finns

årligen i vattnen längs Blekinges kust fast då utomskärs och ej synliga från räkningspunkterna i land.

Smådoppingen (*Tachybaptus ruficollis*) var något färre i år med 16 ex (22;2016, 6;2015). Smådoppingen hade troligen en något sämre häckningsframgång under 2016 vilket speglas av färre övervintrande ex. längs kusten. **Skäggdoppingen** (*Podiceps cristatus*) ökade igen detta år till 491 ex. (180;2016, 404;2015). **Gråhakedopping** (*Podiceps grisegena*) var samma med 2 ex som 2016 (2;2016, 5;2015). Mycket troligt att det ligger fler ex. men är svåra att hitta eftersom de ligger längre ut än skäggdoppingen. En ökning skedde i år till 4 ex. (1;2016, 2015) av **svarthakedopping** (*Podiceps auritus*).

Storskarven (*Phalacrocorax carbo*) ökade till 1570 ex. (536;2016, 1530;2015). **Rördrommen** (*Botaurus stellaris*) finns i de blekingska vassområdena vintertid men är mycket svårräknad och i år blev det ingen rapporterad drom under räkningsperioden (1;2016, 2015) ex. men det har setts vid Munkahusviken och Elleholm under vintern. Där finns definitivt betydligt fler individer i de vassrika vikarna. **Häger** (*Ardea cinerera*) ökade till 95 (63;2016, 68;2015) observerade ex. **Rörhönan** (*Gallinula chloropus*) kammade noll (2;2016, 2015) eftersom ingen finns räknad eller noterad under perioden. Men även här har det setts och rapporterats rörhöns från flera lokaler utanför räkningsperioden. **Sothöna** (*Fulica atra*) ökade ytterligare något sedan 2016 till 6790 ex. (5267;2016, 4454;2015). Det är nästan halvvägs mot max. antalet på dryga 12 000 ex. 1978. **Alkorna** saknades åter igen men 2 ex **tobisgrisslor** finns rapporterade i *Artportalen* under perioden.

Totalt 2017 blev det 64 975 ex. (47 958;2016, 58 339;2015) som räknades in och rapporteras ner till Lund. Totalt har det nu under serien av 42 år (!) av räkningar blivit 2 004 941 ex. sjöfåglar räknade!

Tio-i-topp-listan är inte förändrad när det gäller topp-3, mer än att antalet individer blivit fler.

1. Vigg 1 183 526 ex.
2. Gräsand 243 299 ex.
3. Sothöna 189 824 ex.

Åter ett stort **TACK** till Thomas Nilsson och Johan Wolgast som räknat från Valjeviken och till Edstorpshöjden. Själv har jag räknat övriga delar från Bröms i öster till Järnavik inkluderat de stora öarna. Till min hjälp var även Ulf Oscarsson. Tack också till de fågelskådare/rapportörer som allt mer tar för vana att rapportera in antalen på observerade sjöfåglar som ses under vintern i *Artportalen*. Önskvärt vore än mer rapporter och framförallt mer noga antal.

Mats Olsson, Dalgången 23, 374 37 Karlshamn

2015	2016	2017	Art	S:a	medel	max.	min.
1468	1318	2011	Knölsvan	53839	1282,0	2395	231
0	0	0	Mindre sångsvan	23	0,6	15	0
342	384	479	Sångsvan	8737	208,0	479	12
0	0	0	Spetsbergsgås	8	0,2	8	0
6	221	2464	Sädgås	9075	216,0	2464	0
13	0	7	Bläsgås	91	2,2	32	0
3543	2845	5347	Grågås	35315	840,8	5347	0
242	283	1410	Kanadagås	10489	249,7	1420	0
13	29	7	Vitkindad gås	115	2,7	30	0
2	0	0	Gravand	27	0,6	7	0
28	3	12	Bläsand	90	2,1	28	0
41	21	40	Snatterand	204	4,9	41	0
20	15	113	Kricka	1144	27,2	457	0
7403	5425	7835	Gräsand	243299	5792,8	14427	53
4	2	1	Stjärtand	27	0,6	3	0
0	0	0	Skedand	3	0,1	1	0
843	525	936	Brunand	44576	1061,3	2304	22
0	0	0	Vitögd dykand	1	0,0	1	1
31720	23622	26653	Vigg	1183526	28179,2	54988	3966
632	117	451	Bergand	9134	217,5	1073	0
2	3	12	Ejder	1264	30,1	119	3
0	0	0	Alförrädare	3	0,1	1	0
185	17	142	Alfågel	13763	327,7	1463	87
4	15	22	Sjööorre	217	5,2	45	0
3	0	11	Svärta	170	4,1	43	0
2664	2451	3537	Knipa	84894	2021,0	3577	252
1262	2573	2034	Salskrake	26407	628,7	2573	36
236	224	739	Småskrake	11159	265,7	876	26
1173	1785	1718	Storskrake	43257	1029,9	2314	146
3	3	2	Smålom	98	2,3	14	0
6	3	11	Storlom	75	1,8	11	0
0	0	10	Obestämd lom	24	0,6	7	0
0	0	0	Vitnäbbad lom	1	0,0	1	0
12	22	16	Smådopping	366	8,7	<u>62</u>	0
404	180	491	Skäggdopping	8629	205,5	585	2
5	2	2	Gråhakedopping	106	2,5	20	0
1	1	4	Svarthakedopping	54	1,3	8	0
1530	536	1570	Storskarv	22485	535,4	1570	5
1	1	0	Rördrom	24	0,6	5	0
68	63	95	Häger	2158	51,4	213	0
2	2	0	Rörhöna	34	0,8	4	0
4454	5267	6710	Sothöna	189824	4519,6	12218	150
0	0	0	Sillgrissla	6	0,1	1	0
3	0	0	Tordmule	12	0,3	3	0

2015	2016	2017	Art	S:a	medel	max.	min.
1	0	2	Tobisgrissla	183	4,4	32	0
0	0	0	Alkekung	5	0,1	4	0
58339	47958	64894		2004941	47736,7	96741	9561